

سابقه بررسی در مورد قیمت ها و محاسبه شاخص های ذریبط در نقاط شهری و روستایی کشور که در حال حاضر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران انجام می گیرد، به شرح زیر است:

الف) شاخص بهای عمده فروشی کالاها و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری

برای اولین بار، بانک ملی ایران در سال ۱۳۱۵، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها را در نقاط شهری آغاز کرد. در سال ۱۳۳۸، با تغییر سال پایه، محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها مورد تجدید نظر قرار گرفت و با تأسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، مسئولیت تهیه شاخص های مزبور، به این بانک محول شد. بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۴۸، با پایه قراردادن سال مزبور، تجدید نظر دوم را در محاسبه شاخص هزینه زندگی و شاخص بهای عمده فروشی کالاها به عمل آورد. با افزایش قیمت نفت در سال ۱۳۵۳ که تحولاتی را در اوضاع اقتصادی کشور پدید آورد، سال مزبور به عنوان سال پایه در نظر گرفته شد و بر همین اساس، محاسبه شاخص های مذکور، برای سومین بار مورد تجدید نظر قرار گرفت.

در سال ۱۳۶۱، با توجه به تغییرات ایجاد شده در الگوی مصرف خانوارها که ناشی از تحولات اقتصادی و اجتماعی بعد از انقلاب اسلامی بود، با انتخاب سال مزبور به عنوان سال پایه، چهارمین تجدید نظر در زمینه محاسبه شاخص های مذکور به عمل آمد. پس از توجه به تحولات اقتصادی و اجتماعی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سال ۱۳۶۹ را به عنوان سال پایه در محاسبه " شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران " و " شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران " انتخاب کرد. بانک مزبور در سال ۱۳۷۸ سال پایه را برای " شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران " از سال ۱۳۶۹ به سال ۱۳۷۶ تغییر داد. این تغییر در سال ۱۳۷۹ برای " شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران " نیز صورت پذیرفت. از این رو شاخص های مربوط به سال های گذشته، مورد تجدید نظر قرار گرفته است.

ب) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارها در نقاط روستایی

در سال ۱۳۵۳، برای اولین بار، مرکز آمار ایران طرح آمارگیری از قیمت خرده فروشی تعدادی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی را به مرحله اجرا درآورد و از آن زمان، نتایج حاصل از آمارگیری های مزبور را تا مهرماه سال ۱۳۵۷ همه ساله به صورت متوسط قیمت کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی، در قالب نشریات فصلی و سالانه منتشر کرد.

پس از نتایج نیمه دوم سال ۱۳۵۸ و نیمه اول سال ۱۳۵۹ به صورت متوسط قیمت و شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی روستایی در اختیار علاقمندان قرار گرفت. از سال ۱۳۶۱ لغایت سال ۱۳۷۵، شاخص بهای خرده فروشی کالاها و خدمات مصرفی خانوار در نقاط روستایی براساس سال پایه ۱۳۶۱ تهیه و منتشر شد. براساس آخرین تجدید نظر سال پایه ۱۳۸۱ جایگزین سال ۱۳۷۴ گردید و آمارهای ذریبط برای سال های ۱۳۸۱ لغایت ۱۳۸۵ به تفکیک استان ها و کل کشور تهیه و منتشر شده است.

جداول آماری ارائه شده در این فصل به شرح زیر است :

- جداول مربوط به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری

-- جداول مربوط به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است :

شاخص بهای عمده فروشی کالاها: معیار سنجش تغییرات قیمت کالاها در بازارهای عمده فروشی نسبت به سال پایه، شاخص بهای عمده فروشی کالاها نامیده می شود. این شاخص برای اندازه گیری تغییرات سطح عمومی قیمت ها محاسبه می شود و نموداری از تغییر قیمت ها در سطح تولید کننده و عرضه کننده دست اول است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی : معیار سنجش تغییرات قیمت تعداد معینی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی نامیده می شود. شاخصی که بدین گونه بدست می آید، صرفاً تغییراتی را که در اثر تغییر قیمت در هزینه زندگی پدید می آید، مورد سنجش قرار می دهد.

گروه های کالاها و خدمات: طبقه بندی کالاها و خدمات شاخص های قیمت، بر اساس ماهیت آنها و طبقه بندی بین المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است. ولی مبنای کلی، همان طبقه بندی پیشنهادی سازمان ملل (S.N.A) برای خرده فروشی و (S. I. T.C) برای عمده فروشی (می باشد که بنا به ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است.

در این طبقه بندی ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می شود که هر یک از آنها چندین زیر گروه دارد، گروه های بزرگ را، گروه های اصلی و زیرگروه های آنها را گروه های فرعی کالاها و خدمات می نامند.

ضریب اهمیت: سهمی که هر کالا یا خدمت در مجموع هزینه خانوار در یک مقطع زمانی مشخص دارا است، ضریب اهمیت نامیده می شود. این ضریب، مهمترین ضابطه انتخاب کالاها و خدمات برای شاخص های مختلف است.

سال پایه: سال پایه سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص نسبت به آن سنجیده می شود و شاخص آن برابر ۱۰۰ است و غالباً ضرایب اهمیت مربوط به آن سال، در تهیه شاخص مورد استفاده قرار می گیرد.

نقاط شهری : کلیه نقاطی که در سال پایه ۱۳۷۶، جمعیتی معادل ۵۰۰۰ نفر و بیشتر داشته اند، توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شهر تلقی شده اند.

نقاط روستایی : رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم « فصل ۲ - جمعیت ».

۱-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۰۰=۱۳۸۳)

۱۳۸۴	۱۳۸۳	ضریب اهمیت	گروه های کالاها و خدمات
۱۱۰/۴	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	شاخص کل
			گروه های اصلی و منتخب فرعی :
			خوراکی ها و آشامیدنی ها
۱۱۱/۷	۱۰۰/۰۰	۲۹/۲۸	خوراکی ها
۱۱۱/۷	۱۰۰/۰۰	۲۸/۱۸	غلات و نان
۱۱۲/۵	۱۰۰/۰۰	۴/۵۴	گوشت
۱۰۲/۱	۱۰۰/۰۰	۷/۶۵	ماهی و حیوانات دریایی
۱۱۳/۱	۱۰۰/۰۰	۰/۷۷	لبنیات و تخم پرندگان
۱۰۵/۵	۱۰۰/۰۰	۳/۹۴	روغن ها و چربی ها
۱۱۱/۷	۱۰۰/۰۰	۱/۰۲	میوه ها و خشکبار
۱۲۵/۵	۱۰۰/۰۰	۴/۹۵	انواع سبزی، حبوب و فرآورده های سبزی
۱۱۶/۹	۱۰۰/۰۰	۳/۵۰	قند، شکر، مربا، عسل، شکلات و محصولات قنادی
۱۱۵/۰	۱۰۰/۰۰	۱/۵۱	نمک وادویه،سس هاوچاشنی ها و ترکیبات خوراکی
۱۱۰/۵	۱۰۰/۰۰	۰/۳۱	آشامیدنی ها
۱۰۹/۶	۱۰۰/۰۰	۱/۱۰	دخانیات
۱۰۷/۵	۱۰۰/۰۰	۰/۶۱	پوشاک و کفش
۱۰۶/۷	۱۰۰/۰۰	۵/۷۶	مسکن، آب، برق و گاز وسایرسوخت ها
۱۱۳/۹	۱۰۰/۰۰	۲۵/۴۵	اجاره بهای مسکن غیرشخصی
۱۱۳/۷	۱۰۰/۰۰	۴/۲۹	

۱-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله)
(۱۰۰=۱۳۸۳)

۱۳۸۴	۱۳۸۳	ضریب اهمیت	گروه های کالاها و خدمات
۱۱۴/۴	۱۰۰/۰۰	۱۸/۴۷	ارزش اجاری مسکن شخصی
۱۲۱/۰	۱۰۰/۰۰	۱/۰۱	تعمیرات و خدمات ساختمانی
۱۱۲/۳	۱۰۰/۰۰	۰/۴۹	آب
۱۰۱/۶	۱۰۰/۰۰	۱/۱۸	برق و گاز و سایر سوخت ها
۱۱۱/۰	۱۰۰/۰۰	۵/۴۹	اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه
۱۱۳/۵	۱۰۰/۰۰	۴/۹۰	بهداشت و درمان
۱۰۳/۵	۱۰۰/۰۰	۱۴/۷۶	حمل و نقل
۹۷/۰	۱۰۰/۰۰	۱/۹۷	ارتباطات
۱۰۶/۷	۱۰۰/۰۰	۴/۳۱	تفریح و امور فرهنگی
۱۱۷/۵	۱۰۰/۰۰	۲/۶۰	تحصیل
۱۱۰/۰	۱۰۰/۰۰	۱/۷۰	رستوران و هتل
۱۰۹/۷	۱۰۰/۰۰	۳/۱۸	کالاها و خدمات متفرقه
			گروه های اختصاصی :
۱۰۸/۵	۱۰۰/۰۰	۵۹/۴۸	کالا
۱۱۳/۱	۱۰۰/۰۰	۴۰/۵۲	خدمات
۱۱۳/۹	۱۰۰/۰۰	۲۵/۴۵	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها

۱-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله)
(۱۰۰ = ۱۳۸۳)

گروه های کالاها و خدمات	۱۳۸۵	۱۳۸۶	درصدتغییر سال نسبت ۱۳۸۶ به سال ۱۳۸۵
شاخص کل	۱۲۴/۶	۱۴۶/۱	۱۷/۳
گروه های اصلی و منتخب فرعی :			
خوراکی ها و آشامیدنی ها	۱۲۳/۸	۱۵۲/۳	۲۳/۰
خوراکی ها	۱۲۴/۰	۱۵۱/۴	۲۲/۱
غلات و نان	۱۲۲/۵	۱۵۳/۷	۲۵/۵
گوشت	۱۱۰/۲	۱۳۲/۳	۲۰/۱
ماهی و حیوانات دریایی	۱۳۳/۸	۱۶۴/۲	۲۲/۷
لبنیات و تخم پرندگان	۱۱۴/۶	۱۳۷/۰	۱۹/۵
روغن ها و چربی ها	۱۱۶/۹	۱۵۰/۳	۲۸/۶
میوه ها و خشکبار	۱۳۴/۵	۱۷۲/۱	۲۸/۰
انواع سبزی، حبوب و فرآورده های سبزی	۱۴۷/۶	۱۷۲/۶	۱۶/۹
قند، شکر، مربا، عسل، شکلات و محصولات قنادی	۱۳۴/۳	۱۵۲/۲	۱۳/۳
نمک وادویه،سس هاوچاشنی ها و ترکیبات خوراکی	۱۱۸/۹	۱۵۶/۰	۳۱/۲
آشامیدنی ها	۱۱۸/۲	۱۷۵/۹	۴۸/۸
دخانیات	۱۱۹/۳	۱۴۳/۱	۱۹/۹
پوشاک و کفش	۱۱۶/۳	۱۳۴/۴	۱۵/۶
مسکن، آب، برق وگاز وسایرسوخت ها	۱۳۶/۵	۱۵۸/۴	۱۶/۰
اجاره بهای مسکن غیرشخصی	۱۳۵/۸	۱۵۵/۴	۱۴/۴

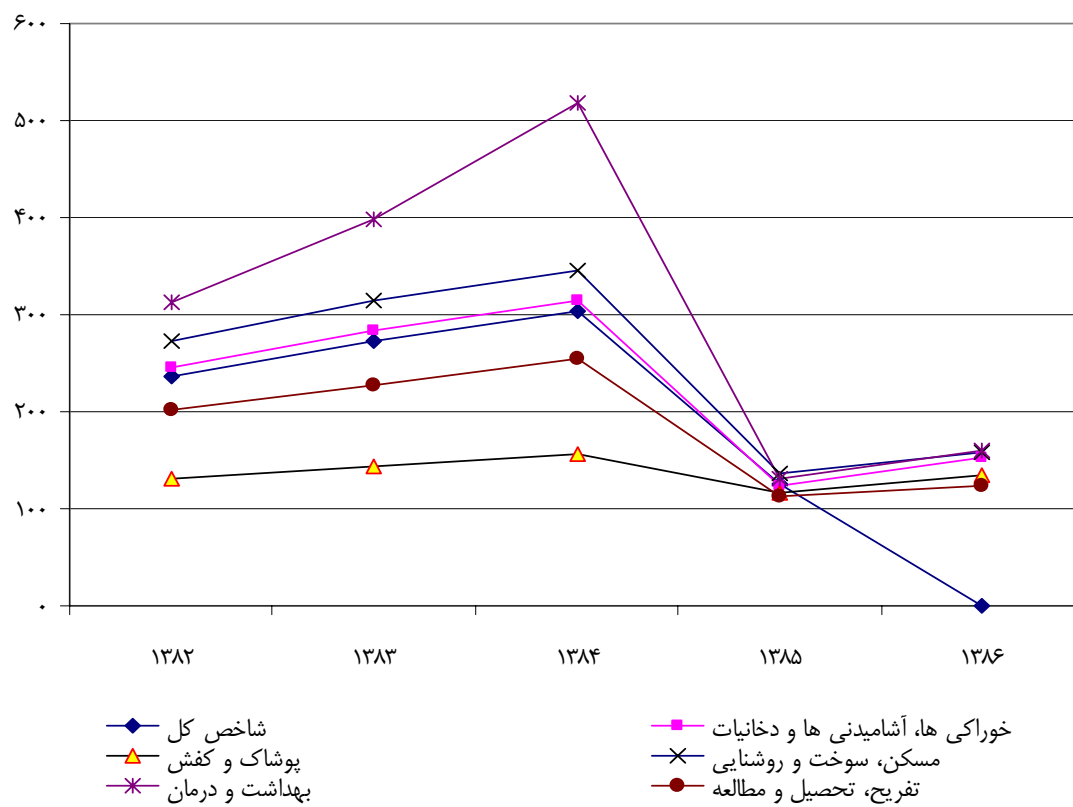

۱-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله)

درصد تغییر سال نسبت ۱۳۸۶ به سال ۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۵	گروه های کالاها و خدمات
۱۵/۷	۱۵۹/۲	۱۳۷/۶	ارزش اجاری مسکن شخصی
۲۹/۱	۱۹۹/۳	۱۵۴/۴	تعمیرات و خدمات ساختمانی
۱۲/۸	۱۶۰/۹	۱۴۲/۶	آب
۱۴/۹	۱۱۷/۵	۱۰۲/۳	برق و گاز و سایر سوخت ها
۱۶/۳	۱۴۵/۱	۱۲۴/۸	اثاث، لوازم و خدمات مورد استفاده در خانه
۲۱/۹	۱۵۹/۳	۱۳۰/۷	بهداشت و درمان
۱۱/۹	۱۲۱/۹	۱۰۸/۹	حمل و نقل
-۰/۱	۹۵/۸	۹۵/۹	ارتباطات
۹/۲	۱۲۳/۷	۱۱۳/۳	تفریح و امور فرهنگی
۱۰/۵	۱۵۱/۸	۱۳۷/۴	تحصیل
۱۴/۸	۱۳۹/۴	۱۲۱/۴	رستوران و هتل
۱۵/۹	۱۵۶/۶	۱۳۵/۱	کالاها و خدمات متفرقه
			گروه های اختصاصی :
۱۸/۲	۱۳۹/۷	۱۱۸/۲	کالا
۱۵/۹	۱۵۵/۲	۱۳۳/۹	خدمت
۱۶/۰	۱۵۸/۴	۱۳۶/۵	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوخت ها

مأخذ _ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱_۲۱_ شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط شهری (۱۰۰ = ۱۳۸۳)

مبنا جدول ۱ - ۲۱

۲-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (۱۳۸۱=۱۰۰)

۱۳۸۴	۱۳۸۱	ضریب اهمیت	گروه های کالاها و خدمات
۱۴۵/۹	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	شاخص کل
۱۳۹/۸	۱۰۰/۰۰	۴۳/۳۴	خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات
۱۳۹/۹	۱۰۰/۰۰	۳۸/۱۷	خوراکی ها
۱۳۷/۳	۱۰۰/۰۰	۹/۷۸	نان و غلات
۱۳۴/۷	۱۰۰/۰۰	۹/۸۷	گوشت قرمز و سفید و فرآورده های آنها
۱۳۸/۶	۱۰۰/۰۰	۰/۷۴	ماهی ها و صدف داران ^(۱)
۱۵۲/۱	۱۰۰/۰۰	۴/۱۶	شیر، پنیر و تخم مرغ
۱۱۲/۶	۱۰۰/۰۰	۲/۴۷	روغن ها و چربی ها
۱۶۴/۸	۱۰۰/۰۰	۳/۱۹	میوه و خشکبار
۱۴۹/۴	۱۰۰/۰۰	۴/۹۱	سبزی ها و حبوبات
۱۲۱/۴	۱۰۰/۰۰	۲/۶۰	شکر، مربا، عسل، شکلات و شیرینی(قندوشکروشیرینیها) ...
۱۵۲/۰	۱۰۰/۰۰	۱/۱۹	محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۱۳۲/۸	۱۰۰/۰۰	۱/۹۷	چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیرالکلی)
۱۲۱/۶	۱۰۰/۰۰	۱/۱۲	دخانیات
۱۵۰/۵	۱۰۰/۰۰	۵۶/۶۶	کالاهای غیرخوراکی ها و خدمات
۱۴۳/۸	۱۰۰/۰۰	۹/۵۰	پوشاک و کفش
۱۷۱/۶	۱۰۰/۰۰	۱۶/۷۱	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها
۱۹۲/۵	۱۰۰/۰۰	۱۱/۲۸	مسکن
۱۹۲/۸	۱۰۰/۰۰	۹/۹۸	اجاره
۱۸۹/۸	۱۰۰/۰۰	۱/۳۰	نگهداری و تعمیر واحد مسکونی
۱۲۸/۱	۱۰۰/۰۰	۵/۴۳	آب، برق و سوخت
۱۳۹/۶	۱۰۰/۰۰	۷/۵۲	میلان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها
۱۵۶/۳	۱۰۰/۰۰	۶/۴۸	بهداشت و درمان
۱۴۳/۸	۱۰۰/۰۰	۸/۲۰	حمل و نقل
۱۰۷/۱	۱۰۰/۰۰	۱/۴۱	ارتباطات
۱۱۶/۰	۱۰۰/۰۰	۳/۰۵	تفریح و فرهنگ
۱۲۲/۳	۱۰۰/۰۰	۰/۹۲	آموزش
۱۵۵/۶	۱۰۰/۰۰	۲/۲۶	هتل و رستوران
۱۵۱/۴	۱۰۰/۰۰	۲/۶۹	کالاها و خدمات متفرقه
			گروه های اختصاصی :
۱۳۸/۶	۱۰۰/۰۰	۷۶/۳۲	کالاها
۱۶۹/۳	۱۰۰/۰۰	۲۳/۶۸	خدمات

۲-۲۱- شاخص سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی برحسب گروه های اختصاصی، اصلی و برخی از گروه های فرعی (دنباله)

(۱۰۰=۱۳۸۱)

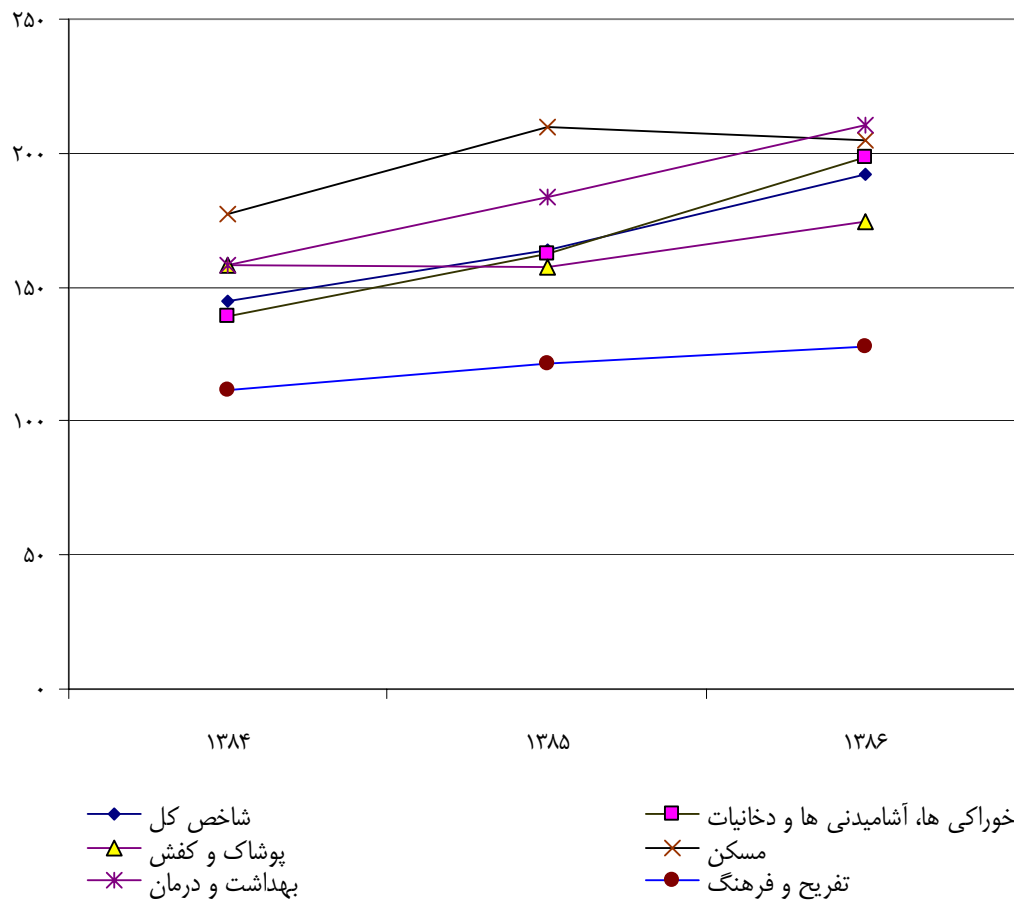
درصد تغییر سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴	۱۳۸۶	۱۳۸۵	گروه های کالاها و خدمات
۱۷/۱	۱۹۱/۹	۱۶۳/۹	شاخص کل
۲۲/۵	۱۹۸/۷	۱۶۲/۱	خوراکی ها، آشامیدنی ها و دخانیات
۲۳/۳	۲۰۱/۲	۱۶۳/۲	خوراکی ها
۲۲/۰	۱۸۲/۱	۱۴۹/۲	نان و غلات
۲۱/۸	۱۸۳/۲	۱۵۰/۵	گوشت قرمز و سفید و فرآورده های آنها
۱۶/۶	۱۷۷/۴	۱۵۲/۲	ماهی ها و صدف داران ^(۱)
۲۳/۴	۲۱۵/۰	۱۷۴/۳	شیر، پنیر و تخم مرغ
۳۴/۵	۱۶۴/۸	۱۲۲/۵	روغن ها و چربی ها
۲۵/۶	۲۵۵/۵	۲۰۳/۴	میوه و خشکبار
۲۸/۱	۲۷۹/۵	۲۱۸/۳	سبزی ها و حبوبات
۱۱/۲	۱۴۷/۴	۱۳۲/۵	شکر، مربا، عسل، شکلات و شیرینی(قندوشکروشیرینیها)
۱۳/۸	۱۸۲/۵	۱۶۰/۵	محصولات خوراکی طبقه بندی نشده در جای دیگر
۱۴/۳	۱۶۲/۶	۱۴۲/۳	چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه (نوشابه های غیرالکلی)
۱۳/۸	۱۵۳/۴	۱۳۴/۸	دخانیات
۱۳/۰	۱۸۶/۸	۱۶۵/۳	کالاها و خدمات غیرخوراکی ها و خدمات
۱۱/۰	۱۷۴/۵	۱۵۷/۲	پوشاک و کفش
۱۳/۰	۲۰۹/۰	۱۸۵/۰	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت ها
۱۴/۸	۲۰۴/۹	۲۰۹/۸	مسکن
۱۳/۱	۲۳۶/۵	۲۰۹/۰	اجاره
۲۷/۲	۲۷۴/۵	۲۱۵/۷	نگهداری و تعمیر واحد مسکونی
۷/۰	۱۴۲/۸	۱۳۳/۴	آب، برق و سوخت
۱۲/۱	۱۷۲/۰	۱۵۳/۴	مبلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها
۱۴/۵	۲۱۰/۲	۱۸۳/۶	بهداشت و درمان
۱۷/۲	۱۸۱/۹	۱۵۵/۱	حمل و نقل
۰/۲	۱۰۷/۹	۱۰۷/۸	ارتباطات
۵/۱	۱۲۷/۸	۱۲۱/۶	تفریح و فرهنگ
۰/۱	۱۲۳/۷	۱۲۳/۶	آموزش
۱۹/۶	۲۱۲/۳	۱۷۷/۵	هتل و رستوران ^(۲)
۱۹/۳	۲۱۹/۵	۱۸۴/۱	کالاها و خدمات متفرقه
			گروه های اختصاصی :
۱۸/۲	۱۸۵/۱	۱۵۶/۶	کالاها
۱۴/۳	۲۱۴/۱	۱۸۷/۴	خدمات

(۱) ضریب اهمیت شاخص ماهی ها و صدف داران در سرگروه گوشت قرمز، ماکیان و فرآورده های آن منظور شده است.

(۲) ضریب اهمیت شاخص هتل در غیر خوراکی ها و شاخص رستوران در خوراکی ها منظور شده است.

مأخذ : مرکز آمار ایران

۲-۲۱_ شاخص بهای برخی از کالاها و خدمات مصرفی در نقاط روستایی (۱۰۰ = ۱۳۸۱)

مبنا جدول ۲_ ۲۱